

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 ft, félre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. 6.

Helyben előfizetheti Demjén L. és Keresztény Pál urak kereskedésében, hol egyes számlák is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordatóza 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

Előfizetési feltételek

„Kolozs. Közlöny“

1872-iki folyamára:

10 óra	10 ft o. 6.
félre	6 „ „ „
évnegyedre	3 „ „ „
egy óra	1 „ „ „

Az előfizetés minden hó 15-től megújítható. Előfizetéseket helyben elfogad: a szerkesztőség, Demjén László ur könyv- és Keresztény Pál ur papírkisváltója.

Az előfizetési pénzek a szerkesztőséghez küldendők be.

A „Kol. Köz.“ szerkesztősége.

Suum cuique.

(Néptanítók. Póttanfolyam.)

Elengedhetetlenül megkívánja ma a paedagogia, — s e kíváncsi a szakértelem előtt teljesen indokoltak tünik föl — hogy a tanító minden egyes tanóra külön s ha lehet írásban készüljön elő; nem kevésbé kívánatos az, hogy a póttanfolyam számára részletes tanterv dolgoztassék ki, még pedig a tapasztaltabb néptanítók meghallgatásával, mert ezek ismerik inkább gyengébb készségű kártyaikat képzettségi fokát, a póttanfolyamok pedig éppen ennek mérvében hivatnak azokon segíteni; a vezető tanár aztán roppant horderejű feladatának órákint elkészülve álljon eléje, kikerülő ekkép a minden haszon nélkül járó handabandái. Az sem helyes szerintem, hogy a tanár nem a milyenség, hanem a mennyiségre fektetve folyó, a tankönyvek közskölőjén robogva halad, tekintet nélkül arra, hogy hallgatói képesek e mindannyian vele egyenlőpést tartani. Nem sokat, hanem jót; nem a tananyag beemléztetését, hanem annak megjelölése után módszertani feldolgozását kérjük mi a póttanfolyamról: *Sio itur ad astra!*

Jó volna az illetőknek az itt elmondottakat jövőre nézt megszívniük.

A hivatott cikk további folyamában sajtóságot észjárás érzékek. Nagyon helyes a felszólítás: „Tehát új életre, új munkára! Késég kívül az önképzés munkájára hív fel. De hát honnan vegye a tanító önképzéséhez az eszközöket, midőn alább a képzetlenség indokából a jobb díjazás megtagadatik? Ugyan mikép vélekednek t. cikkkező az olyan tanácsokról, mely szőlőművelésre hívja fel a munkásokat, de kapát s más eszközöket elzár előlük? Az nyilván álló tény, hogy a hazai néptanítóknak legalább is 80%-a annyira lealázó módon van díjazva, hogy a mindennapi igényen szűkösen jut ki; nem láthatom én azért át, hogy honnan szerezhet az ilyen tanító kedvet s aztán szak-könyveket és lapokat önképzéséhez, ha méltányosabban nem díjaztatik. Csaknem képzhetem én a tanítót amolyan privilegizált, sőt halandó fölötti lénynek, aki mihelyt önképzési ösztönrel bír, azonnal a képzettség zenith-jére fog provódiálni. Eszközöket s az eszközökkel való szakadallan munkálkodást szükség ez; mert non jacet in molli veneranda scientia lecto, nec tibi per ventos assa columba volat.

Nagyon lekötőzné t. cikkkező a hazai tanítókat ha a méltányos díjazáson kívül valami más út-módot nyitna vagy legalább jelölne meg az önképzéshez szükséges eszközök beszerzésére.

A tanítói díjazások quantuma 60—300 ft közt himbálódik; 4—5 száz forint az irigylendő ritka kivételek közé tartozván. Tessék csak megfigyelni, hogy az

TÁRGYA.

PÁRTKÜZDELMEK.

(Korraj.)

Írta:

Komáromy Ferencz.

Kemény János uramnak szállása előtt a károk és rendek közül többen és többen összejönni kezdtek.

Itt találjuk Nagyajtai Csere Mihályt is, historikusunknak édes atyját, kora legesesebb férfiaknak egyikét, szelleműs és rokonszenves arcvonásai tekintetében eleven és átható tüze, szónoklatának szabatosága, egyszerű irálya s elveinek határozott jelleme pártja népszerűbb tagjai s honának tekintélyesebb férfiak közé sorozták őtet; dacára hatvan éveinek legtevékenyebb bajnok volt az akkori pártküzdelmeknek és magas politikának.

Pontban tíz órakor csatlósai kíséretében lóháton jött ő a helyszínre, hol többen üdvözlétre siettek; de midőn lováról könnyedén leszállván távozást intélt csatlósainak s maga az urak közé

ujonnan szervezett törvényszéki, közigazgatási s más hivataloknál a levélhordó, sörpöregő s más efféle ultimae rationis hivatalszolgák közül 300 frton alul egy sincs díjazva; az iratok pedig 4—6. száz forintig terjedő remunerationnak örvendnek; pedig ezektől a gyors és correct íráson kívül alig kívántatik egyéb képesség, míg a tanítónak, mint a műveltség hordnoka, és maghittójának messzeterjedő s a népoktatás minden momentumait magához ölelő minősítvényvel kell birnia. Hát a tanító-ság igényeinek jogosultsága még emezekével sem helyezhető egy kategóriába?

Ne sőtőtűsük el, uram, tanítóinknál hivatásukhoz azt a kedvet, mely az idő szerent meg csak a helyzetek javulása iránt gédeltetett remény csillámló világánál derül munkájokra; sőt inkább kövessék az illetők azon felhívást, melyet a nemesen, elfogulatlanul gondolkodó és tisztán látó Kozma Ferencz államképződei r. tanár m. é. szeptemberben e lapok hasábjain „Tanügyi levelek. II.“ czim alatt a tanítói egyletekről szólván, hangzóztatott, s adjanak szárnyakat a haladásra unszolt tanítósnak, hogy emelkedhessék hivatásának önértéke és szakmiveltésére.

Még sajtóságosabban hangzik azon passus, melyben cikkíró azt mondja, hogy „csak akkor fog a tanító-ság anyagi helyzete javulni, ha mindenik tagja nevét méltóan fogja viselni; mert a társadalom díjazásra méltó tetteket, eredményeket akar látni“. Absurdissimum absurdum! Ha száz tanító közül 50—60 minden tekintetben megüti is a mértéket, ezeknek anyagi helyzete még sem javulhat, mert a tanító-ság „mindenik“ tagja nevét sem viseli méltóan. A „mindenik“ szó ez okoskodás szerint végték elzárna a kilátsást a helyzet javulása iránt, mert mikor lesz az, hogy „mindenik“ tanító nevét méltóan fogja viselni? . . . Vajjon van-e szükség Diogenes lámpájára, hogy rábukkanhassunk akármelyik osztályánál egy-két sybaritára, kiket nem a hivatásszeretet, hanem a „lucris bonus odor“ édesgetett a bureau sivar ölébe s mégis absque ulla conditione díjaztatnak? . . . Vajjon a póttanfolyam után a társadalom díjazásra méltó tetteket, eredményeket lát-e? . . . A társadalom díjazott, honorált és én méltatlan honorálást nem is ismerek; de ismer t. cikkkező, midőn állítja, hogy az általa közvetlen tapasztalásból ismert vagy plane vezetett póttanfolyamra nézt „a siker nem oly késégtelen“. A syllogismusnak két szarva van, uraim! ne bántunk az egyikkel, hogy ne bántassunk a másikkal.

K. Boga Bálint,
községi főtanító.

Legujabb táviratok.

Bécs, febr. 29. A reichsrath elnapolása márcz. 23-ára van tűzve. A budgett-vita jövő szerdán veszi kezdetét. — Az igazságügy felszólította a fenyítőeljárási bizottságot, hogy tárgyalásait a reichsrath elnapolása előtt fejezze be.

Bécs, febr. 29. Az alsó ausztriai leszámító társaság közgyűlése elhatározta, hogy a júliusi szelvények 71 frttal váltottak be.

Páris, febr. 29. Bismarck a „Siécle“ szerint beleegyezett abba, hogy a hadikárpótlás 1872-dik évben esedékes összes részletei előbb is, jövő márczius hóban, lefizethetessenek, s ez esetben 5% kamatot tud be. — Armin ma Berlinbe utazott s ez utja pénzügyi kombinációkkal hozatik összeköttetésbe.

Bécs, febr. 29. A reichsrath alkotmánybizottsága reméli, hogy két közelebbi ülésen készen lesz a kiegyezési laboratorum feletti vitával. Legnagyobb nehézség felszár az azon követelésben, hogy a kiegyezés becsikkelytessék a galicziai országos szabványokba, továbbá Giskra azon indítványában, hogy a kiegyezés életbeléptetése az

vegyült a körülállók nem titkolhatták meglepetésüket, hogy Cserei Mihály uram hogyan jöhetett ide a Rákoczy által hirdetett országgyűlésre?

Valóban ez nem csekély politikai bátorság volt. Cserei Mihály uramnak elveit és meggyőződését az ország ismerte. Azok közé tartozott, kik számolván a körülményekkel hangzatos szavak és tulbuzgóság, látszólagos siker és igazság által tévutra tereltetni magukat könnyen nem engedték. Őt a török uralom kész szolgájának és Barsai Ákos hívének tartották.

Ez idő szerint Barsai Ákos kivonult ugyan az országból, de tudta azt mindenki, hogy ha az ország ezen kivonulást arra használja, hogy Rákoczyt ujabbban visszaültesse a fejedelmi székbe, a török előbb vagy utóbb ismét a hazára ront. A különbség a két párt véleménye között abban áll, hogy Rákoczy hívei a nemzetnek ellentállhatási erejében bíztak, s remélték, hogy elég idejük leend azt tavaszig, midőn a török hadjáratát kezdeni szokta, szervezni; Cserei Mihály nem bízott az annyszor kipusztított ország segélyforrásaiban, ismerte a népfelkelés feyelmetlenségét s a valódi honszeretetet helyettesíteni kezdett nagyravágyást, húságot és érdekhajhászatot; meggyőződve volt, hogy újabb törökbetörés nem csak az ellentállásra

egyesen választások egyidejű eszközölésétől tétessék függő. — A kormány az előbbre néve hallomás szerint az albizottság indítványát hajlandó elfogadni.

Berlin, febr. 29. „Staatsanzeiger“ a cultusminiszternek egy kibocsátványát közli, mely szerint a felsőbb tanintézeteken a vallásoktatástól eddig meg nem engedett felmentés jövőben megadandó azon esetre, ha másképen kielégítő vallásoktatás adatik.

A képviselőház 20,000 tallért szavazott meg az iskola-felügyeleti költségek szaporítására; ez összeget a cultusminister az ország azon részeire kérte, a hol az iskola-felügyeleti törvény közelebből be fog hozatni.

Bécs, febr. 29. A pénzügyi bizottmány hosszabb vita után elfogadta a hivatalnokok drágasági pótlékára vonatkozó albizottsági javaslatot, mely szerint erre öt millió frt hagyatik jóvá. Ezen pótlék martius 1-jével veszi kezdetét. A javaslat második pontja felszólítja a kormányt, hogy a hivatalnokok fizetésének szabályozására vonatkozó javaslatot idejekorán, az 1873-ki költségvetéssel egyidejűleg terjessze elő.

Prága, febr. 29. Sladkovski az ó-csehek klubjának ellenklubbjával nemzeti klubot alapított. — A Portheim-féle gyár ma reggel óta lángokban áll; a gyári épületek szétromboltattak; a gépek meg vannak semmisítve; a tűz lokalizálva maradt.

Berlin, febr. 29. A szövetségtanács tegnapi ülésében a bécsi világkiállításra vonatkozó összes indítványok elfogadtattak. A birodalmi költségek 500,000 tallér-ra mennek.

Konstantinápoly, febr. 28. Egy közlés szerint a görög származású Karatheodorus (orosz-barát) főgna kinevezettni szent-pétervári török követé.

A székely-kereszturkőri néptanítók segély-egyletének

II. Célja.

Az egylet körébe tartozó néptanítók fizetésének fokozatos javítása által azok anyagi helyzetén segíni.

III. Tagjai.

1. Alapítók a tanügy azon barátai, kik az egylet által kibocsátandó részvények közül legalább egyet átvessznek, s azt vagy azonnal kifizetik, vagy 6%-jét évenként előre beszolgáltatják.

2. Rendese: a) a székely-kereszturkőri néptanítók (fők) egyletének azon tagjai, kik évenként 1 forint részvényt előre befizetnek, valamint b) ugyan e kör azon közsegei, illetőleg ekkleziái, melyek hasonló 1 forint előre fizetendő részvényvel kívánnak járulni a kebelben levő tanítói állomás emeléséhez. Ez utóbbiak az egyletnek állandó tagjai, s az évenkénti részvényt előre befizetendő 10 frttal egyszer-mindenkorra törleszthetik.

3. Pártolók azok, kik egyszer-mindenkorra vagy havonként bizonyos összeggel járulnak az alapító gyarapításához.

IV. A segélyalap áll:

1. A Raffay Károly által tett 200 frt alapítványból
2. az előbbi fejezetben felsorolt évi bevételekből
3. másnemű segélyforrásokból, ezek közt havonként újabb, meg újabb alapítótársági részvények elárusításából.
4. A segélyalap évi rendes bevételeinek tőkésített felerészéből.

V. A segélyezés módja:

1. Mihelyt a beszerzett alapösszeg évi kamatainak felerészéből legalább három tanító 10—10 frttal segélyezhető lesz, a segélyezés azonnal kezdetét veszi, s az alapító gyarapításához mért fokozatos emelkedést nyer mind a segélyösszeg nagysága, mind a segélyezendők

kiállított véderől fogja tönkre tenni, hanem az országot is újabb és végső pusztulásra juttatja.

Ezen végpusztulásnak eltávolítása ügyében hazája sorsán aggódó lelke nem akart visszaretetni semmi nehézségtől. Tudta ugyan, hogy a pártnak tekintélyesebb tagjai Barsai Ákossal kivonultak az országból, látta, hogy a néhány nagyajtai kis birtokos és kopjásai, kiket magával hozott a mindenhol tüntető népcsoportokban s a néppel fraternizáló katonaság között felolvadtak és elelegyedtek, mint csepp a tengerben. Azonnal fölismerte a helyzetet, tudta, hogy az uralgó körülmények között fellépésének sikere nem leendő; de ha veszőfélben is a csata, a jó katona helyt áll, gondolta magában, s ha hasztalan is, de figyelmeztetni fogja a rendeket a tornyosuló felhőkre és újabb közveszélyre. A többséggel ellenkező véleményt nyilvánítani, az árral szemben uszni azon korban is kevesen vállalkoztak, de Cserei Mihály uram a körkötönöségei közé tartozott, hazája iránti kötelességérte háttérbe szorított magánérdeket, személyes veszélyt, sikertelenséget és minden félmélet.

Lássuk azonban az eseményeket.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr s egyszeri beiktatás után 30 kr. belyegdj.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadóhivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papírkisváltója. Pesten: Zeisler M. (királyutca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnak (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstrasse 2.) Stuttgarter Annoncen Expedition Stuttgart.
Nyilvántartó: sora után 20 kr. előleg beiktatás; melletti a szerkesztőséghez címzendők.
Előfizetések s hirdetői díjak a vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

számára nézve, míg végre az az egylet minden rendes tagjára kiterjeszthető lesz.

2. Segélyezésre — az első években a szegénység és érdemre való kiváló tekintettel — a tisztviselő-kar és a választmány hoz javaslatba tagokat, kik közül a gyűlés választ.

3. A segélyezésnek az egész körre leendő kiterjeszthetőség, a hány évvel később lépik be valaki a rendes tagok sorába, annyi évvel veszi később kezdetét a segélyre nézve.

4. A távozók vagy kilépők semmi követelési igényt nem formálhatnak, ha szinte még segélyben nem részesültek volna is.

Nyilvános számadás

a kolozsvári kir. jogakadémia ifjusága által f. év január 31-én „segélyező-egylet“ javára rendezett zártkörű tánczvigalom eredményéről.

Bevétel: belépti jegyekből 623 frt.	ablak 95 frt.
Osszesen 718 frt.	
Kiadás 680 frt 29 kr.	
Marad 37 frt 71 kr.	

Felülfizettek: mls gróf Wenckheim Krisztina ur-hölgy 30 frt, gróf Péchy Manó kir. biztos. ö. exelentiája 23 frt, kalocsai érsek dr. Hajnald Lajos ö. exelentiája 20 frt, mls gróf Bethlen Gábor 16 frt, erdélyi püspök Forgács Mihály ö. exelentiája 10 frt, t. Hirschberg Alfred ur 8 frt, t. Lukács Dávid ur 8 frt, t. Csiki Victor jogtanár ur 7 frt, mls báró Bánffy Dániel 6 frt, t. Ferenczi Miklós ur 6 frt, t. Macedonffy Pap Vince ur 1 darab cs. arany, mls gróf Karácsonyi Guido 5 frt, mls Berde Aron jogakadémiai igazgató ur 5 frt, főtiszt. Váradi Mór gymn. igazgató ur 5 frt, t. Korbuly Bogdán ur 5 frt, főtisztelő Leonárd Ferencz abbás ur 4 frt, mls gróf Bethlen Sándor 2 darab porosz-tallér, mls báró Jósika Lajosné 3 frt, t. dr. Haller Károly jogtanár ur 3 frt, t. Csiki Mihály ur 3 frt, t. Kiss Sándor ur 3 frt, t. Wass Antal ur 3 frt, t. Makai Miklós ur 3 frt, t. Bodor Károly mérnök ur 3 frt, t. Demjén László ur 3 frt, t. Nürdsán József ur 3 frt, t. Dobokay Lajos ur 3 frt, t. dr. Brenesán Sándor jogtanár ur 2 frt, t. Jovag Oelberg Gusztáv ur 2 frt, t. Csiki József ur 2 frt, mls és főtiszt. Keserü Mózes cizm. püspök ur 1 frt, t. dr. Deési László jogtanár ur 1 frt, t. dr. Dobránszky Péter jogtanár ur 1 frt, t. Fries Albert ur 1 frt, t. Lukács László ur 1 frt, t. Tucsak József ur 1 frt. — Összesen 209 frt, 1 darab cs. arany és 2 drb porosz-tallér.

Tehát az összes tiszta jövedelem 246 frt 71 kr, 1 drb cs. arany 2 drb porosz-tallér.

Miért is fogadják a t. adakozók pártfogásukért a jogakadémia ifjuságának hála köszönetét.

Kolozsvárt, a rendező-bizottmány nevében:

Brunner Olivér,
b. jegyző.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, márczius 2. 1872.

— Királyné ö felsége martius második felében váratik Budára s azután az egész udvar Gödöllőre fog áttétetni.

— A király hir szerint a jövő héten rövid időre Bécsbe fog menni, azonban mielőtt elutaznék meglátogatja a fővárosban lévő közös hadseregbeli és honvédségi iskolákat. A csütörtökön tartott audientian közel 60 kérvényező fogadtatott ö felsége által.

— Deák Ferencz uj igen sikerült fényképet Ellinger fényképező — természet után — igen sikerülten elkészítet. Ezen fényképek a pesti árva-házak javára fognak árulni, a mely intézeteknek Deák Ferencz arcképei már ezeket jövedelmeztek. Tegnapelőtt Weisz B. F. és Staffenberg urak, a pesti városi árva-házak gondnokai Deákot meglátogatták s legujabb fényképeivel lepték meg.

— Gödöllőn udvari vadászat volt pénteken. Résztvettek ö felségén kívül: József főherceg, Andrassy gróf, több honvédörzisztif, számos képviselő stb. A vadászat róka-kra folyt, ö felsége vagy hatot, helet ejtett el.

— A kolozsvári kereselyező-egylet alapítóké gyarapítására e hó 9-én tartandó zártkörű táncz-vigalmára a meghívók szétküldtek; mindazok, kik tévedésből meghívót nem kaptak volna, sziveskedjenek ez iránt br. Bánffy Ernő urral (közép-utca br. Bánffy Dániel ház) délutáni 3—4 óra között, magukat értkeztetésbe tenni. Ugy szintén, kik ablakjegyekre előjegyeztek ki-vánkoznak, sziveskedjenek fenn nevezett urhoz fordulni. Sigmund Ákos, bábizottsági jegyző.

— A horvath országgyűlést április 19-ére fogják egybehívni.

Folyó 1872-ik év márczius hó 4-én d. e. 10 órakor a gazdasági egyletnek választmányi ülése lesz m. Tisza László ur elnökelete alatt a titoknoki szálláson.

— A 80 millió bankadósságra vonatkozólag a „P. N.“ a bécsi lapoknak felvilágosításul — kik kono-

